

S p r a w o z d a n i e

komisyi budżetowej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie
użycia funduszu domestykalnego na fundusz pożyczkowy dla
przemysłu rolniczego.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy po zasięgnięciu opinii sekyi stałej krajowej komisji dla spraw rolniczych przedłożył Wysokiemu Sejmowi wniosek o użycie funduszu domestykalnego na cel utworzenia funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego. Nienleża wątpliwości, że wielką rolę w rozwoju gospodarstwa ziemiańskiego przemysł rolniczy odgrywać może i powinien, a niestety jest on u nas jak dotąd bardzo zaniedbany i niewyzyskany. Po za gorzelnią i młynem przemysł rolniczy prawie zupełnie nie istnieje, a zaprzeczyć się nie da, że przy pewnej inicjatywie ma on w kraju warunki bytu, dające z jednej strony rolnikowi korzystne zapewnienie spieniężenia swych produktów a ludności roboczej wiejskiej dostarczy zarobku stałego najczęściej w porze takiej, kiedy zarobku na samej roli niema.

Sejm już niejednokrotnie w ostatnich latach objawił swą wolę z dążeniem ku podniesieniu naszego rolnictwa na wyższy stopień rozwoju i w tym kierunku działając, utworzył krajową komisję dla spraw rolniczych, pomnożył expozytury biura melioracyjnego, popiera forsownie melioracye rolne i hodowle bydła w kraju, a dziś nie cofnie się pewnie przed tym ważnym krokiem, gdy chodzi o pomoc i zachętę dla tak ważnego u nas przemysłu rolniczego.

Krok ten uczynić można tem łatwiej, że środek przez Wydział krajowy proponowany, ani jednym groszem nie obciąży budżetu krajowego a tworzy z bezczynnego kapitału, będącego własnością kraju, nowy fundusz na cel ekonomicznie i finansowo racjonalny.

Co do funduszu o którym powyżej mowa, sprawa przedstawia się jak następuje:

Fundusz domestykalny powstał z początkiem bieżącego stulecia a miał pełnić poniekąd funkcyę obecnego funduszu krajowego, służył bowiem na pokrycie kosztów administracyi Wydziału stanowego. Pierwotny kapitał powstał z ceny uzyskanej ze sprzedaży dolnego zamku we Lwowie a wzrastał następnie dodatkami do podatków, opłacanemi przez właścicieli dóbr.

Po utworzeniu funduszu krajowego, ustaly te osobne domikalne dopłaty, fundusz domestykalny zaś nie zmienił swego przeznaczenia, ale stał się biernym, bo wydatki administracyjne Wydziału krajowego pokrywał pobierany do podatków dodatek budżetem uchwalony. Mimo że Sejm kilkakrotnie dochodami tego funduszu rozporządzał na rozmaite cele, jak na wydawnictwo

Aktów Grodzkich, gramatykę języka polskiego i t. p., to jednak kapitał wzrastał ciągle i wynosił, z końcem roku 1891 poważną sumę 122.295 zł.

A skoro na funduszu tym nie ciąży żadne jakiegokolwiek rodzaju zobowiązania, ani też niema on żadnego, ustawą czy uchwałą nadanego mu przeznaczenia, przeto nie zachodzi żadna równa przeszkoda użycia tego funduszu w sposób, jaki się Wysokiemu Sejmowi wyda najlepszy.

Komisya budżetowa podziela zdanie Wydziału krajowego, że należy kapitałowi temu nadać takie przeznaczenie, ażeby mógł się przyczynić do osiągnięcia jakiegoś prawdziwie ekonomicznego celu a mimo to w swej całości własnością kraju pozostał i dlatego mniema iż komisya dla spraw rolniczych przed rozpoczęciem udzielania pożyczek, winna rozważyć i odpowiednie zasady włożyć, które gałęzie przemysłu rolniczego z pewnym gospodarstwem związane, zasługują na poparcie.

Na podstawie powyższych wywodów komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyznacza fundusz domestykalny na utworzenie stałego funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego.
2. Do funduszu tego wpłynie cały rozporządzalny obecnie kapitał funduszu domestykalnego, tudzież wszelkie kwoty, jakie z tytułu należności czynnych funduszu tego tak obecnych jak i przyszłych na kapitał i odsetki wpływać będą.
3. Z funduszu tego będzie Wydział krajowy po wysłuchaniu krajowej komisji dla spraw rolniczych, udzielał pożyczek na popieranie pożytecznych przedsiębiorstw z zakresu przemysłu rolniczego.
4. Wysokość odsetek od tych pożyczek, terminu rat na ich spłatę, tudzież sposób zabezpieczenia pożyczki uchwali w każdym wypadku Wydział krajowy po wysłuchaniu krajowej komisji dla spraw rolniczych.
5. W granicach powyższych uchwał oddany będzie Bankowi krajowemu zarządek funduszu tego, a to na podstawie regulaminu, który po wysłuchaniu krajowej komisji dla spraw rolniczych tudzież Dyrekeyi Banku krajowego, Wydział krajowy uchwali.
6. Z użycia funduszu tego, Wydział krajowy co roku zdawać będzie Sejmowi sprawę wraz z przedłożeniem zamknięcia rachunków.

Lwów dnia 7. maja 1893.

Zastępca przewodniczącego.

Stanisław Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Stanisław Jędrzejowicz w. r.